

KAUHAJOEN JA TEUVAN KANSALAIPOISTOJEN YHDISTYMISSIELVITYS

KEVÄT 2021

SISÄLTÖ

1 Taustaa.....	1
2 Toimintaympäristö ja nykytilan kuvaus	2
2.1 Suupohjan toimintaympäristö	2
2.2 Teuvan kansalaisopisto	3
2.3 Kauhajoen kansalaisopisto.....	5
3 Kansalaisopiston toiminta ja merkitys	8
4 Yhdistymis- ja yhteistyövaihtoehdot	9
4.1 Opistojen toiminnan jatkuminen omina toimijoinaan.....	9
4.2 Opistojen toimintojen yhdistäminen	9
4.3 Teuvan kansalaisopiston toimistopalveluiden ostaminen Kauhajoen kansalaisopistosta.....	9
5 Ennakkovaikutusten arvioinnin pääpiirteet	10
5.1 Vaihtoehto: Opistojen toiminnan jatkuminen omina toimijoinaan.....	10
5.2 Vaihtoehto: Opistojen toimintojen yhdistäminen	10
5.3 vaihtoehto: Teuvan kansalaisopiston toimistopalveluiden ostaminen Kauhajoen kansalaisopistosta	12
6 Toiminnan tunnuslukuja ja talous.....	13
6.1 Kustannuslaskelma Teuvan kansalaisopiston liittymisestä Kauhajoen kansalaisopistoon	13
6.2 Teuvan kansalaisopisto hankkii toimistopalvelun Kauhajoen kansalaisopistosta	15
7 Etenemispolku	16
8 Yhteenveto.....	16
Lähteet ja LIITTEET	17

1 TAUSTAA

Suupohjassa on selvitetty vuosikymmenen aikana useaan kertaan toiminnallisia yhteistyömahdollisuuksia eri toimialueilla. Vuonna 2011 valmistui musiikki- ja kansalaisopistojen yhdistymisselvitys yhdessä Kurikan kanssa. Vuonna 2014 on pohdittu osana valtakunnallisia uudistuksia koulutuksen järjestäjien ja elinkeinotoimen rakenteellisia muutoksia. Vuonna 2018 toteutettiin SEK:n hallinnoimana Suupohjan johtamisen kehittämisen pilottihanke ja vuonna 2019 -20 Seudullinen koulutusyhteistyöhanke. Viimeisin käynnissä oleva hanke on Kuntaliiton verkostopilotti Koulutus palveluna eli KOPA-hanke, jossa haetaan vastauksia alueen veto- ja pitovoiman lisäämiseksi koulutuspalvelujen säilyttämisen ja kehittämisen näkökulmasta.

Lueteltujen hankkeiden painopistealueet ovat jonkin verran vaihdelleet, mutta koulutuksen järjestäjät ovat osallistuneet jokaiseen yllä mainittuun ja myös Kauhajoen ja Teuvan kansalaisopistot ovat olleet mukana yhteisessä kehittämistyössä. Hankkeet eivät toistaiseksi ole vaikuttaneet alueellisiin rakenteisiin, mutta yhteistyö on lisääntynyt ja toimintaperiaatteet tulleet tutuiksi.

Teuvan kunnassa on hyväksytty hallintouudistus, joka astuu voimaan 1.8.2021. Uudistus vaikuttaa toimialarajoihin ja johtavien viranhaltijoiden tehtäväkuviin. Lisäksi Teuvan kansalaisopiston pitkäaikainen toimistosihteerin on eläköitymässä syksyllä 2021. Muutoksista johtuen Teuvan kunnassa on luonteva taitekohta selvittää erilaiset vaihtoehdot kansalaisopistotoiminnan järjestämiseksi tulevaisuudessa.

Teuvan kunnan hyvinvointivaliokunta on käsitellyt kansalaisopiston muutostilannetta kokouksessaan 17.2.2021 ja ohjannut seuraavasti: *Hyvinvointivaliokunta katsoo, että selvitystyö seudullisesta yhteistyöstä Kauhajoen kansalaisopiston kanssa voidaan aloittaa. Toimistosihteerin jatko selkiytyy kun selvitystyö etenee. Valiokunta odottaa, että selvitystyöstä raportoidaan valiokunnalle ja kunnanhallitukselle.*

Valiokunnan ohjauksen mukaisesti ja Teuvan kunnan johtoryhmää kuultuaan Teuvan sivistysjohtaja Pauliina Niemi pyysi Kauhajoen opistojen rehtoria Niina Kiprianoffia mukaan laatimaan tätä selvitystä mahdollisesta yhdistymisestä.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA NYKYTILAN KUVAUS

Kauhajoen ja Teuvan kansalaisopistot toimivat Suupohjan alueella, jossa vuonna 2019 asui yhteensä 21 456 asukasta. Vuonna 2019 kuntakohtaiset asukasluvut olivat: Kauhajoki 13 186, Isojoki 1951, Karijoki 1245, Teuva 5074.

2.1 SUUPOHJAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

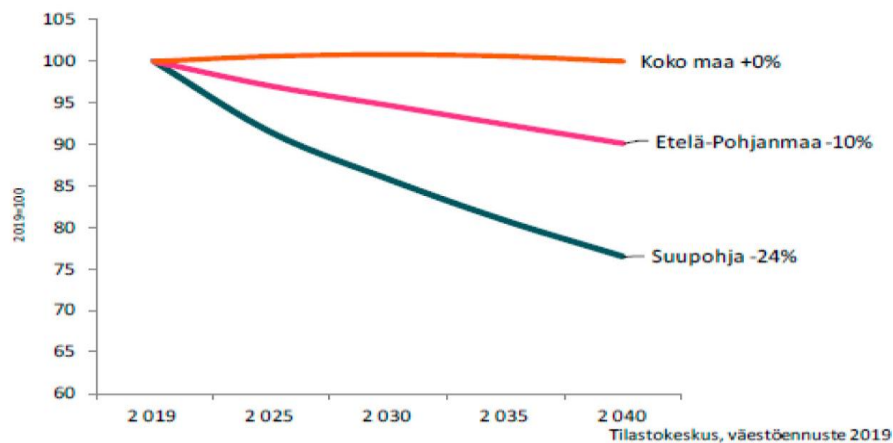
Kauhajoen kaupunki ja Teuvan kunta sekä oppilaitosyhteistyön kautta Karijoki ja Isojoki ovat yhteisesti mukana Kuntaliiton sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön Koulutus palveluna -verkostoprojektissa. Kehittämisspilotissa toimijaryhmänä on alueen koulutuksen järjestäjiä ja asiantuntija-apuna on käytetty FCG:n Heikki Miettisen asiantuntemusta sekä Tilastokeskuksen ennusteita kuvaamaan Suupohjan väestön ja palvelutarpeiden kehitystä.

Tilastokeskuksen väestöennuste vuoteen 2040 osoittaa miten väestömäärä kehittyy, mikäli nykyinen syntyvyyden, kuolleisuuden ja muuttoliikkeen mukainen tilanne jatkuu. Ennuste eri alueilla suhteutuu koko Suomen väestömäärän nollassa. Ennusteen mukaan Etelä-Pohjanmaalla ja Suupohjassa väestömäärä laskee. Toisin sanoen valtakunnallisesti polarisoituminen jatkuu. Tarkemmin tarkasteltuna Suupohjan sisällä ikääntyvän (yli 65-vuotiaiden) väestön osuus kasvaa suhteessa pienenevään väestömäärään.

Ennakoitu väestökehitys 2019 - 2040:

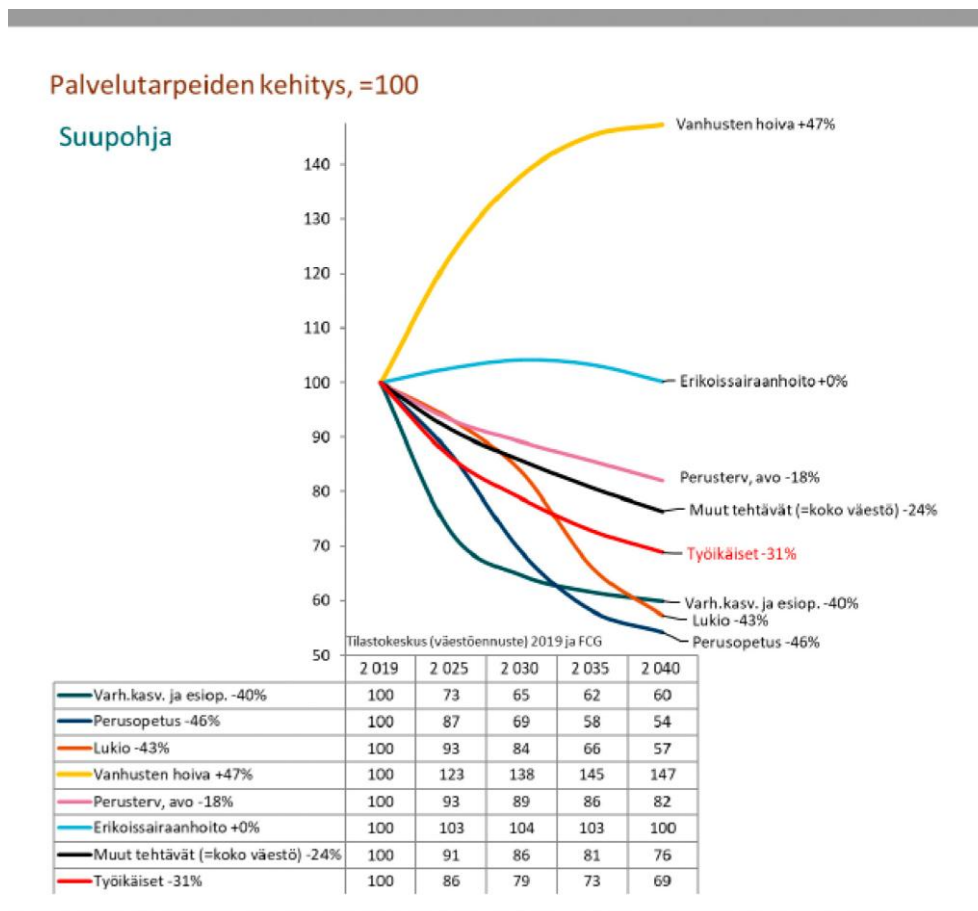
-24%

Koko väestö

		Tilasto	Tilastokeskuksen ennuste				
		2 019	2 025	2 030	2 035	2 040	
Suupohja	Asukkaita	21 456	19 617	18 403	17 330	16 402	
	2019=100	100	91	86	81	76	
Etelä-Pohjanmaa	Asukkaita	188 685	183 043	178 645	174 243	169 919	
	2019=100	100	97	95	92	90	
Koko maa	Asukkaita	5 525 292	5 556 546	5 566 685	5 556 472	5 525 528	
	2019=100	100	101	101	101	100	

Palvelutarpeiden ennustekehitys peilaa väestömuutoksen ennusteeseen. Suupohjan alueella vanhusten hoivaan liittyvä palvelutarve kasvaa erittäin merkittävästi. Samaan aikaan varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen palvelutarve vähenee lähes yhtä paljon. Myös työikäisten määrä alueella vähenee.

2.2 TEUVAN KANSALAI SOPISTO

Teuvan kansalaisopisto on toiminut v. 1966 lähtien ja on vakiinnuttanut asemansa paikkakunnan harrastusten vahvana luojana. Jopa 12,7% kuntalaisista osallistui kansalaisopiston kursseille vuonna 2019 ja 12% koronasta huolimatta vuonna 2020, mikä osoittaa opiston tarpeellisuuden ja merkittävän aseman vapaa-ajan toimijana.

Opetusta järjestetään pääosin Kulttuuritalo Orrelassa sekä Teuvan yhtenäiskoululla, mutta myös yli kymmenessä muussa toimipisteessä. Orrelassa sijaitsee myös kansalaisopiston toimisto, jossa työskentelee opiston toimistos sihteeri 50%:n työpanoksella sekä rehtorina sivistysjohtaja 20%:n työpanoksella. Tuntiopettajia palkataan vuosittain n. 35 henkilöä. Opiston lukuvuosi jakautuu syys- ja kevätlukukausiin, jotka ovat 10 viikon mittaiset. Kursseja järjestetään vuosittain n. 100.

Kansalaisopiston viikko-ohjelma julkaistaan paikallislehti Tejukassa ja kunnan nettisivuilla elokuussa ja tammikuussa. Lisäksi lukukauden aikana toteutettavista lyhytkursseista ilmoitetaan paikallislehdessä sekä kunnan some-kanavissa. Ilmoittautuminen tapahtuu joko suoraan ensimmäisellä kokoontumiskerralla opettajalle tai ennakkoon puhelimitse opiston toimistolle. Opettajat keräävät kurssimaksut käteisellä. Teuvan kansalaisopistossa selvitetään kuluvana vuonna mahdollisuuksia siirtymään sähköiseen ilmoittautumiseen sekä kurssimaksujen laskutukseen.

Teuvan kansalaisopistossa on käytössä Opetushallituksen myöntämällä avustuksella toimiva opintosetelijärjestelmä, jolla eläkkeellä olevat opiskelijat pääsevät osallistumaan tietyille kursseille ilmaiseksi. Lisäksi Teuva on viime vuosina ollut ja on parhaillaan mukana alueellisissa hankkeissa Kauhajoen ja Kurikan opistojen kanssa. Yhteistyötä tehdään myös maakunnallisissa hankkeissa koko Etelä-Pohjanmaan kansalaisopistojen kesken.

Teuvan kansalaisopiston painopistealueita ovat olleet jo pitkään liikunta, kädentaidot ja musiikki. Kudontaryhmät sekä sisutustekstiilien ompelu ja puutyöryhmä ovat olleet suosikkeja kautta aikojen. Perinteistä kurssitarjontaa täydentämään on pyritty lisäämään uusia askartelun, kotitalouden ja tietotekniikan lyhytkursseja, joihin sitoutuminen on työssäkäyville helpompaa. Ideoita kursseista otetaan vastaan ja uusia opettajia etsitään tarvittaessa yhteistyössä muiden alueen kansalaisopistojen kanssa. Toivekursseja lukuvuodelle 2020-21 toteutettiin esimerkiksi käytännön ruotsia, rumpujen soitto sekä kasvomaskikurssi.

Perinteisemmän kurssitarjonnan ohessa Teuvan kansalaisopisto on halunnut panostaa viime vuosina kuntalaisten digitaitojen parantamiseen, lapsiperheille suunnattujen harrastusten ja vertaistukitoiminnan tukemiseen, kestävän elämäntavan mukaisten kurssien toteuttamiseen, kuntalaisten toivekurssien mahdollistamiseen sekä oman henkilökunnan täydennyskoulutukseen. Lisäksi talousarviotavoitteissa on linjattu sähköisten palveluiden lisäämisestä opistossa.

Teuvan kansalaisopisto sai yhdessä Kauhajoen ja Kurikan kansalaisopistojen kanssa vuosille 2019-20 valtionavustuksen aikuisten digitaalisten taitojen vahvistamiseen. Hankkeen ”Näytäksä vähä” vastuupistona toimi Kauhajoki ja hanke järjesti sekä koulutusta työttömille yhteistyössä mm. työllisyyspalvelujen kanssa että kuntien eri kylillä digitaitojen opastusta. Kyläillat ”Enemmän irti älypuhelimesta” toteutettiin Perälän nuorisoseuralla ja Äystön koululla samansisältöisinä kaikille avoimina tilaisuuksina, joiden tarkoituksena oli toimia osin vertaistukitoimintana ja toisaalta luoda verkostoa vertaistukitoiminnalle myös jatkossa.

Kuntastrategiassa yhtenä painopistealueena on lapsiperheiden ennaltaehkäiseviin palveluihin panostaminen ja vertaistuen kartoittaminen sekä vertaistukitoiminnan mahdollistaminen. Kunnassa joulukuussa 2019 toteutetun lapsiperhekyselyn tulosten mukaisesti opistossa oli tavoitteena vuonna 2020 järjestää enemmän toivottua toimintaa perheille sekä MLL:n Pohjanmaan piirin kanssa yhteistyössä Jututtamo -toimintamallin koulutus. Koronan vuoksi yhteistyösuunnitelma on toistaiseksi tauolla ja koulutus toteutetaan, kun tämän tyyppisten uusien toimintamallien toteuttaminen on taas terveysturvallista.

Kohti kestävä elämäntapaa –laatu- ja kehittämishanke on Kurikan hallinnoima yhteistyöhanke, jossa Teuva ja Kauhajoki ovat mukana vuosina 2020-21. Hankkeessa saatetaan ajan tasalle opistojen kestävä kehityksen strategiat, suunnitelmat, ohjelmat ja ohjeet sekä huolehditaan opistojen kestävä kehityksen työryhmien työskentelyn alkamisesta. Hankkeessa tarjotaan mahdollisuutta kehittää sekä kestävä kehityksen periaatteiden mukaan toteutettuja kursseja että kestävä kehitystä edistävää ammatillista toimintaa. Luodaan yhteistyöverkosto heikossa asemassa olevien koulutustarjonnan parantamiseksi ja edistetään tavoitteita taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.

Lisäksi Teuvan kansalaisopisto on mukana alueellisessa Vapaan sivistystyön henkilöstökoulutus –hankkeessa, jota hallinnoi Lapuan kansalaisopisto. Tuntiopettajat työelämätaitojen tukijoina -hankkeessa on mukana 11 opistoa ja hanke toteutetaan vuosina 2020-21. Hankkeella jatketaan opistojen yhteistyössä järjestämää käytännönläheistä, vapaan sivistystyön opettajien työtä tukevaa pedagogista koulutusta. Hankkeen sisältöinä ovat verkkovälitteinen opettaminen, osaamisen johtaminen, erityiset oppimisen tavat sekä opettajien mahdollisuudet toimia aikuisten perustaitojen, digitaitojen ja jopa työelämätaitojen tukijoina.

Teuvan kunta on 4994 asukkaan kunta Etelä-Pohjanmaalla, jonka väestöstä 33 % on 65 –vuotta täytäneitä, mikä on selvästi suurempi osuus kuin maassa keskimäärin. Kunnan väestöstä 14,2 % on alle 15 -vuotiaita ja koulutustaso on koko maahan verrattuna selvästi alhaisempi. Kunnassa on useita kyliä, jotka sijaitsevat varsin etäällä toisistaan. Maaseudun tapaan julkinen liikenne on vaatimatonta. Nämä muuttujat huomioiden kansalaisopiston toimintakenttä on monimuotoinen ja erityisen tärkeä.

Edellä mainittuihin toimintaympäristön haasteisiin vastaamiseksi on Teuvan kunnassa viime vuonna aloitettu Teuvabiilillä toimintaa –hanke, joka on liikkuvan aktivointi- ja palvelumallin pilotointihanke. Kohderyhmänä hankkeessa ovat erityisesti kylillä asuvat ikäihmiset. Hankkeesta laaditun esiselvityksen mukaisesti palvelumallissa on kunnan lisäksi mukana tuottamassa sisältöä myös kolmannen sektorin toimijoita. Teuvan kansalaisopisto osallistuu hankkeessa mm. sisällöntuotantoon askartelu- ja joogalyhytkurssien muodossa.

Teuvan kansalaisopiston suurimmat haasteet ovat kunnan heikon taloudellisen tilanteen ohella hallinnon rajalliset resurssit, väestön ikääntyminen sekä kunnan välimatkat. Lisäksi kunnan tärkeä hyvinvoinnin edistämistehtävä edellyttää opistotoiminnan jatkuvaa kehittämistä. Näihin haasteisiin pyritään vastaamaan tiivistämällä yhteistyötä alueen muiden kansalaisopistojen kanssa, uusimalla kurssitarjontaa kuntalaisille yhä paremmin räätälöidyksi sekä pitämällä huoli, että kylien kurssitarjonta säilyy.

Teuvan kansalaisopisto v. 2019

- kurssien määrä: 102
- opetustuntien määrä: 2365
- opiskelijoiden määrä: 677 (netto), 1207 (brutto)
- opettajien määrä: 34
- hallintorakenne: toimistosihteeri 50%, rehtori 20%
- kuntalaisten osallistumisaste 12,7%

2.3 KAUAHOEN KANSALAIPOISTO

Kauhajoen kansalaisopisto on perustettu vuonna 1964, kun Kauhajoen kunta sai vapaan sivistystyön lain mukaisen opetuksenjärjestämisluvan. Myöhemmin opiston toiminta-alue laajeni myös Isojoen ja Karijoen kuntiin osalliskuntasopimuksen turvin. Kauhajoen kansalaisopisto on aloittanut toimintansa 9.11.1964. Isojoen kunta on sopinut 10.8.1965 Kauhajoen kunnan kanssa kansalaisopistotoiminnan järjestelystä Isojoen kunnassa. Karijoen kunta sopi vastaavasta asiasta 2.6.1969 Kauhajoen kunnan kanssa. Nykyisin opiston toiminnasta vastaa Kauhajoen kaupungin hyvinvointilautakunta. Opiston toiminnan perusta on vahvassa sivistystyössä: vastata toiminta-alueen asukkaiden omaehtoisen opiskelun ja itsensä kehittämisen haasteeseen pääosin kontaktiopetuksen keinoin. Kauhajoen kansalaisopistossa toimii myös alueen lapsille ja nuorille suunnattu Taidekoulu, antaen taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaisesti opetusta kuvataiteessa, käsityössä ja rytmimusiikissa.

Kauhajoen kansalaisopiston opetustarjonnan suunnittelusta vastaa rehtori yhdessä päätoimisen opettajiston, yhdyshenkilöiden ja opistosihteerin kanssa. Opetustarjonnan laajuudesta ja monipuolisuudesta on tullut kiittävää palautetta koko toiminta-alueelta. Lisäksi opetustarjonnassa ovat lisääntyneet nykypäivän opetusmuodot kuten luennot, verkko- ja lyhytkurssit sekä eri-ikäisten opiskelijoiden yhteisryhmät. Uusista opetustavoista huolimatta laaja joukko Kauhajoen kansalaisopiston opiskelijoita harrastaa kieliä, käsitöitä ja kuorolaulua lähiopetuksessa. Kuntalaiset voivat vaikuttaa opetusohjelmaan antamalla kurssitoiveitaan. Lisäksi opiskeluryhmissä kerätään palautetta kursseista sekä uusia kurssi-ideoita, tila- sekä muut kurssijärjestelyihin liittyvät asiat huomioiden. Hyvät, käytännölliset ideat toteutetaan ja näin opiskelijat saavat vaikutusmahdollisuuden opetuksen suunnitteluun.

Kansalaisopisto julkaisee kaksi kertaa vuodessa jokaiseen toiminta-alueen talouteen jaettavan opetusohjelman. Opetusohjelmaan voi tutustua myös sähköisesti kansalaisopiston kotisivulla. Niin ikään kurssi-ilmoittautuminen sekä monet muut tiedot ja palvelut löytyvät kotisivulta. Internetin käyttö opiskelijoiden keskuudessa on lisääntynyt huomasti; vain marginaaliosa opiskelijoista ilmoittautuu enää paperista kaavaketta avuksi käyttäen. Kurssimaksut laskutetaan opiskelijalle kotiin tulevalla laskulla ja lähitulevaisuudessa pohditaan mahdollisuuksia kurssimaksun maksamiseen heti kurssi-ilmoittautumisen yhteydessä. Kauhajoen kansalaisopiston toiminnasta tiedottamisessa

yhteistyötä tehdään paikallislehtien sekä yhdistysten ja eri sidosryhmien kanssa. Niin ikään sosiaalisen median laajaa näkyvyyttä hyödynnetään toiminnasta informoitaessa.

Kauhajoen kansalaisopiston toiminta keskittyy Kauhajoella kaupungin omistamiin kiinteistöihin. Kansalaisopiston ja Panula-opiston yhteishallinto sijaitsee kirjastotalossa ja opetustoiminta keskittyy lähinnä koulutiloihin, Sanssin kulttuuritalon sekä Opintolan opetustiloihin. Ainoastaan Nummikoskella ei ole kaupungin omistamaa kiinteistöä opetuskäytössä. Isojoella opetusta järjestetään kunnan omistamien kiinteistöjen lisäksi kylätaloissa Kodesjärven kyläseuran Toukolassa, Vanhakylän nuorisoseuran talossa, Möykyn Pontelassa ja Vesijärven kyläseuran talossa. Karijoella opetus keskittyy kunnan omistamiin tiloihin keskustan lisäksi mm Ohriluoman kylätalossa. Lisäksi opetuskäytössä on nuorisoseuran tiloja.

Kauhajoen kansalaisopiston opetuskausi on koko lukuvuoden kursseilla 10 kokoontumiskertaa syyskaudella ja 12 kokoontumiskertaa kevätkaudella. Tosin opetusta järjestetään hyvin monimuotoisesti ja opetustarjonnassa on yksittäisiä luentoja tai luentosarjoja, lyhytkursseja sekä kesälukukaudelle sijoittuvia kursseja.

Kokonaisuudessaan vuonna 2019 Kauhajoen kansalaisopistossa toteutui 7 825 opetustuntia. Näistä Kauhajoella toteutui 5910, Isojoella 1145 ja Karijoella 770 opetustuntia. Valtionosuutta Kauhajoen kansalaisopisto nautti opetustoiminnan järjestämiseen laskennallisesti 5822 opetustunnille.

Opistotyön kehittämisen fokuksessa on kaupunkimme strategian mukaisesti hyvinvointia tukevan ja syrjäytymistä ehkäisevän palvelutoiminnan lisäksi myös opiston oman toiminnan kehittäminen kestävästä kehityksestä ja henkilöstön osaamisen kehittämisen näkökulmasta. Kauhajoen kansalaisopiston henkilöstölle tarjotaan mahdollisuus osallistua yhdelle maksuttomalle opiston järjestämälle kurssille. Lisäksi Kauhajoen kansalaisopisto on mukana usean eteläpohjalaisen kansalaisopiston yhteisissä henkilöstön pedagogisen osaamisen sekä verkko-opetuksen kehittämishankkeissa. Ne tarjoavat opettajille ja muulle henkilöstölle mm. tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön osaamista kehittäviä koulutuksia.

Kauhajoen kansalaisopistolla on pinta-alaltaan laaja toiminta-alue. Kuntarajalla asuville pyritään tarjoamaan samat harrastemahdollisuudet kuin keskusta-alueen asukkailla. Opiskelijamäärä on vakiintunut vuosien varrella, vaikka toiminta on keskittynytkin kuntien keskustojen alueelle. Valtakunnallista trendiä seuraten kyläkouluverkko Kauhajoen kansalaisopiston toiminta-alueella on karsiutunut, mikä on vähentänyt kansalaisopiston toiminnan edellyttämiä tiloja usealta kylältä. Tämä kuitenkin vaatii resursointia niin hupenevien tilojen kuin opettajien kasvavien matkakustannustenkin näkökulmasta. Luonnollisesti kaukana keskuksista toimivat ryhmät ovat usein myös kooltaan pienempiä. Kuitenkin tasa-arvoisesti saatavilla olevat, hyvinvointia edistävät vapaan sivistystyön opiskelumahdollisuudet ovat tärkeä ja näkyvä osa kunnan palvelutarjontaa sekä tulevien vuosien Kauhajoen kaupungin asettama strateginen painopiste.

Kauhajoen kansalaisopiston tulevien vuosien kehittämistavoitteiksi ovat nousseet näkyvyyden parantaminen ja organisaatiouudistuksen myötä hyvinvointipalveluiden yhteistyön kohdentaminen eri asiakaskunnille. Yhteistyö ja jalkautuminen eri yhdistystoimijoiden pariin on saattanut uusia asiakasryhmiä opiston opiskelijoiksi. Lähinnä verkkoon tuotettujen kurssien sekä luentojen myötä asiakaskunta on edelleen laajentunut. Suunnitelmissa on kohdentaa Kauhajoen opetustoimintaa peruskorjattavaan, esteettömään Sanssin kulttuuritaloon, jossa eri kulttuuritoimijat pääsevät luomaan talon toimintakonseptin yhdessä. Näihin kehittymishaasteisiin vastaa toiminnassa mukana olevilta saatava tieto palveluprosessien toimivuudesta sekä erityisesti niiltä henkilöiltä saatava tieto, jotka eivät vielä ole kansalaisopistotoiminnassa mukana. Vapaan sivistystyön opetustoiminnan näkökulman muutos palveluiden tuottamisen ajattelutapaan paikkakunnallamme vaatii aikaa.

Kauhajoen kansalaisopisto toimii Suupohjassa kolmen kunnan alueella Kauhajoella, Karijoella ja Isojoella. Kauhajoki on Suupohjan seutukunnan keskus, jossa asuu 13 172 asukasta. Kauhajoki on laaja pitäjä ja eri puolilla Kauhajokea haja-asutusalueella asuu reilu kolmannes asukkaista. Vireimpiä kyliä ovat Pöntäne, Aronkylä, Hyyppä, Kainasto ja Nummijärvi. Kauhajoen keskustasta on maantietä pitkin noin 38 km Isojoen keskustaan. Isojoella asuu noin 1970 asukasta, joista reilu puolet asuu haja-asutusalueella. Vireimpiä kyliä ovat Kärjenkoski, Möykky ja Vanhakylä. Karijoen

keskustaan Kauhajoen keskustasta maantietä pitkin on 33 km. Karijoella asuu noin 1200 asukasta, joista reilu puolet asuu haja-asutusalueella. Vireimpiä kyliä ovat Myrkky ja Ohrikylä.

Kauhajoen kansalaisopisto v. 2019 Kauhajoki – Isojoki – Karijoki

- kurssien määrä: 367
- opetustunnit:
- Karijoki 770 opetustuntia
- Isojoki 1145 opetustuntia
- Kauhajoki 5910 opetustuntia
- yhteensä 7825 toteutunutta opetustuntia
- opettajien määrä 80
- opiskelijamäärä 2170 (netto), 3800 (brutto)
- hallinto: ½ rehtori, 1 opistos sihteeri, 2 virkaopettajaa (kuvataide ja kädentaidot kovat materiaalit), yhdyshenkilöt Isojoella ja Karijoella
- 13,3 % kansalaisopiston toiminta-alueen yhteenlasketusta asukasmäärästä osallistui kansalaisopiston kursseille

3 KANSALAIPOISTON TOIMINTA JA MERKITYS

Kansalaisopistojen toimintaa ohjaa laki (632/1998) ja asetus (805/1998) vapaasta sivistystyöstä. Myös rahoitus määräytyy tämän lainsäädännön perusteella. Valtion rahoituksen saaminen edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää ylläpitämislupaa. Ylläpitämisluvassa määritellään oppilaitoksen koulutustehtävä ja muut koulutuksen järjestämiseen liittyvät ehdot. Lupa voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksia ovat kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot, liikunnan koulutuskeskukset ja opintokeskukset. Kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. (Laki vapaasta sivistystyöstä 1§) Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta (Laki vapaasta sivistystyöstä 2§). Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus. (Laki vapaasta sivistystyöstä 2§).

Kansalaisopistojen valtionosuusrahoituksen perustana ovat vuosittain valtion talousarvioon perustuvat ja opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistamat ja myöntämät suoritemäärät ja yksikköhinnat. Kansalaisopistojen suoritteena on opetustunti. Kansalaisopistojen perusrahoitus tulee valtiolta yksikköhinnan perusteella vapaan sivistystyön lain (1998/632) mukaisesti. Valtion rahoitusosuus on 57 % laskennallisesta perusteesta, johon vaikuttavat käytännössä pääosin opistossa toteutuneet opetustunnit. Opiston kolmen vuoden toteutuneiden tuntien keskiarvon jäädessä alle myönnettävissä olevan suoritemäärän, myönnetään korkeintaan keskiarvon mukainen määrä suoritteita. Vahvistetun opetustuntimäärän alittaminen vähentää siten valtionosuusrahoitusta. Kansalaisopistojen muu rahoitus koostuu kuntien/ ylläpitäjien omasta rahoitusosuudesta sekä opiskelijoilta perittävistä kurssimaksuista. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa vuosittain valtionavustuksia erilaisin teemoin ja kriteerein. Kansalaisopistoille voidaan myöntää mm. harkinnanvaraista valtionavustusrahoitusta, kuten esimerkiksi opintotietelirahoitusta.

Kansalaisopistot perivät pääsääntöisesti vapaan sivistystyön koulutukseen osallistumisesta kurssimaksuja. Lain mukaan kurssimaksujen tulee olla kohtuullisia. Kansalaisopistojen ylläpitäjät osallistuvat myös itse toiminnan rahoittamiseen, vaikka lakisääteistä kunnan rahoitusosuutta ei ole. Kansalaisopistoissa voidaan järjestää vapaan sivistystyön lain mukaisen koulutuksen lisäksi muuta koulutusta, esimerkiksi maksullista palvelutoimintatuloa tuottavaa koulutusta sekä hankkia muuta ulkopuolista rahoitusta, mutta usein näihin liittyvä tulorahoitus on määrällisesti vähäistä.

Tutkimuksen mukaan kansalaisopisto-opiskelulla on merkittäviä suoria ja välillisiä hyötyjä sekä yksilölle että yhteiskunnalle. Jyri Mannisen tekemässä tutkimuksessa Kansalaisopiston aikuisopiskelijat luokkakuvassa: kansalaisopiston merkitys kuntalaisille ja kunnalle (2018) todetaan kansalaisopisto-opiskelun tuottavan kursseilla opittujen asioiden lisäksi mm. hyvinvointia, itseluottamusta, uusia ystävyssuhteita sekä uutta arkeen ja työhön liittyvää osaamista. Kansalaisopistoilla on tärkeä tehtävä kunnan sivistysroolin vahvistajana ja sen lisäksi keskeinen rooli kunnan hyvinvointi-, osallisuus- ja yhteisöroolin tukijana. Kansalaisopisto ei siis ole ainoastaan kursseja ja tapahtumia tuottava laitos vaan laajasti kuntalaisiin vaikuttava kokonaisuus.

4 YHDISTYMIS- JA YHTEISTYÖVAIHTOEHDOT

Selvityksessä tarkastellaan kolmen eri vaihtoehdon näkökulmia. Vaihtoehdot ovat molempien opistojen toiminnan jatkuminen omina toimijoinaan, opistojen toimintojen yhdistäminen tai Teuvan kansalaisopiston toimistopalveluiden ostaminen Kauhajoen kansalaisopistosta.

4.1 OPISTOJEN TOIMINNAN JATKUMINEN OMINA TOIMIJOINAAN

Kumpikin opisto jatkaisi itsenäisinä kunnallisina opistoina. Yhteistyötä jatkettaisiin nykyisellä tasolla yhteisissä hankkeissa ja kurssi-ideoiden sekä opettajatietojen vaihdossa.

4.2 OPISTOJEN TOIMINTOJEN YHDISTÄMINEN

Opistojen toimintojen yhdistämisessä Teuvan kansalaisopisto siirtyisi Kauhajoen kansalaisopiston toiminnaksi 1.1.2022 alkaen. Opistotoiminnan ydin eli opetus ja kurssit jatkuisivat entiseen tapaan. Hallinto eli rehtori ja opistos sihteeri sijaitsisivat Kauhajoella. Teuvalla toimisi kansalaisopiston yhdyshenkilö, jonka kautta kuntalaiset voivat hoitaa kansalaisopistoasioitaan mm. esittää kurssiin liittyviä toiveita ja antaa palautetta. Sama käytäntö on Isojoella ja Karijoella, joihin Kauhajoen kansalaisopisto tuottaa kansalaisopistopalvelut.

Kansalaisopistotoimintaan osoitettu valtionosuus siirtyisi siirron myötä Kauhajoelle, josta se ohjattaisiin Teuvan opetustuntimäärän toteuttamiseen. Tilattavasta Teuvalla toteutettavasta opetustuntimäärästä päättäisi talousarvoin yhteydessä sivistysjohtajan esityksestä Teuvan kunnanvaltuusto. Opetussuunnitelmasta käytäisiin vuosittain keskustelu, johon osallistuisi Kauhajoen kansalaisopiston hallinnon kanssa Teuvan yhdyshenkilö ja Teuvan sivistysjohtaja.

Kansalaisopistojen yhdistelmästä voitaisiin käyttää toiminta-alueen mukaista nimitystä Suupohjan kansalaisopisto.

4.3 TEUVAN KANSALAIPOISTON TOIMISTOPALVELUIDEN OSTAMINEN KAUHAJOEN KANSALAIPOISTOSTA

Teuvan kansalaisopisto hankkisi tarvitsemansa osa-aikaisen toimistosihteeripalvelun Kauhajoen kansalaisopistosta. Teuvalla säilyisi oma rehtori sekä uutena nimettäisiin yhdyshenkilö, joka toimisi ideoiden vastaanottajana sekä toiveiden välittäjänä uuden toimistosihteerin ja rehtorin kanssa. Teuvan kurssisuunnittelu tehtäisiin Teuvalla. Kauhajoen toimistosihteerin työpanoksen ostaminen edesauttaisi yhteistyötä sekä toisi ison opiston tietotaitoa Teuvan käyttöön.

5 ENNAKKOVAIKUTUSTEN ARVIOINNIN PÄÄPIIRTEET

Selvityksen eri vaihtoehtoista on toteutettu ennakkovaikutusten arviointi sekä Teuvan että Kauhajoen näkökulmasta ja ne ovat tämän selvityksen liitteenä.

Lähtökohta ennakkovaikutusten arvioinnille on se, että valtakunnallisesti vapaan sivistystyön kansalaisopistotoiminta on murroksessa. Valtio asettaa toiminnalle yhä enemmän odotuksia yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisijana ja kunnilla on tarpeita esimerkiksi kuntalain näkökulmasta opistoille. Yksi tärkeimmistä vapaan sivistystyön tehtävistä on hyvinvoinnin edistämistyö ja ennaltaehkäisevän toiminnan edistämisrooli. Nämä odotukset ja tarpeet on nähtävä opistotoiminnan potentiaalina, jonka toteutumisen takaamiseksi tulee suunnata resursseja.

Lisäksi voidaan todeta Koulutus palveluna –hankkeessa kerätyn Tilastokeskuksen aineiston perusteella että Suupohjan kuntien väestörakenne painii samankaltaisten väestöennustehaasteiden kanssa. Väestön ikääntyminen ja samaan aikaan työikäisen väestön väheneminen tulee huomioida myös kansalaisopistotoiminnan tulevaisuutta suunniteltaessa. Kansalaisopistojen opiskelijajoukko kohdentuu juuri ikääntyvään väestön osaan, jolloin kansalaisopistotoimijoiden rooli ikääntyvän väestön aktivoijana on turvattava. Kansalaisopistotoiminta lähipalveluna luo puitteita kylien elinvoiman säilymiselle ja ikääntyvien asukkaiden sosiaalisen kanssakäymisen mahdollistamiselle.

Tulevaisuuden kehittämistarpeisiin vastaaminen vapaassa sivistystyössä elinikäisen oppimisen suunnittelun kautta on niin ikään alueen yhteinen haaste. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ovat valtakunnallisia teemoja, joiden kautta vaikutetaan sekä olemassa olevan että tarvittavan työvoiman saatavuuteen myös Suupohjassa. Kansalaisopiston toiminta väestön osaamisen kartuttajana on tunnustettava. Yhteisten haasteiden vuoksi kehittämistyö on luontevaa toteuttaa Suupohjan kuntien kesken yhdessä.

5.1 VAIHTOEHTO: OPISTOJEN TOIMINNAN JATKUMINEN OMINA TOIMIJOINAAN

Mikäli Kauhajoen ja Teuvan kansalaisopistojen toiminta jatkuu nykyisen kaltaisena on pelkona opistotoiminnan hidas hiipuminen, sillä olemassa olevaa resurssia ei voida ohjata riittävästi kehittämistarpeisiin. Vapaassa sivistystyössä on meneillään isoja kehittämiskohteita kuten osaamisen tunnistaminen sekä lukuisat hankkeet joihin valtionrahoitus keskittyy. Toisin sanoen vapaan sivistystyön tuntiperusteinen valtionosuusrahoitus niukkenee ja rahoitusta ohjautuu kehittyville opistotoimijoille erilaisina määräaikaaisina kehittämisrahoituksina. Samaan aikaan alueemme ikärakenne muuttuu, jolloin opistojen tulisi kohdentaa kurssitoimintaansa kohderyhmänsä uusille asiakkaille sekä kokonaan uusille kohderyhmille. Yhteistyötä opistojen välillä on tehty usean vuoden ajan niin yhteisissä hankkeissa kuin kurssi-ideoiden ja opettajatietojen vaihdossa. Yhteistyöstä on vaikea saada riittävää kehittämispotentiaalia irti hallinnon ollessa ohut tai osa-aikainen.

5.2 VAIHTOEHTO: OPISTOJEN TOIMINTOJEN YHDISTÄMINEN

Käytännössä yhdistyminen toteutuisi virallisesti aikaisintaan 1.1.2022, jolloin valtionosuudet voitaisiin anoa siirtyväksi toiselle toimijalle. Opistojen toimintakulttuurien yhteensovittaminen vie pidemmän ajan. Opistojen toiminnoissa on eroavaisuuksia esimerkiksi sähköisten palveluiden käytössä. Toisaalta Teuvan kansalaisopistossa on jo jonkin aikaa

suunniteltu siirtymistä sähköisten palveluiden käyttöön, kuten opiskelijoiden sähköiseen kurssi-ilmoittautumiseen ja kurssimaksujen laskutukseen, sitä toistaiseksi vielä toteuttamatta.

Teuvan näkökulma

Teuvan näkökulmasta kansalaisopisto hyötyisi suuremmasta hallinnon osuudesta kuten kurssisuunnittelu, kehittämistoiminta ja laajempi opettajareservi. Kauhajoella toimii kaksi kokoaikaista päätoimista opettajaa, joiden osaamisen hyödyntäminen olisi jatkossa Teuvallakin mahdollista. Näiden opettajien osaaminen kohdistuu kuvataiteeseen mm. lasten ja nuorten kuvataidekoulun toimintaan ja käden taitoihin kovien materiaalien osalta mm. puutyöt, hopeatyöt ja entisöinti. Yhdistelmäopistossa resurssia voitaisiin paremmin ohjata koko kansalaisopistotoiminnan kehittämiseen.

Henkilöstön näkökulmasta suuremmassa organisaatiossa tarvittaessa sijaisjärjestelyt helpottuisivat ja työntekijöiden vahvuuksia toimenkuvissa ja työtehtävissä voitaisiin paremmin hyödyntää. Lisäksi opettajien toimialakohtainen kollegiaalisuus ja toiminnan kehittäminen mahdollistuisivat paremmin. Tuntiopettajien sitoutuvuus voisi lisäksi olla parempi uudessa opistossa, kun on tarvittaessa enemmän työtä tarjolla samalta työnantajalta ja vain yksi työsopimus kahden sijaan. Tällä hetkellä Teuvan kansalaisopistossa on 21% yhteisiä opettajia Kauhajoen kansalaisopiston kanssa.

Mikä Teuvalla kansalaisopistotoiminnassa muuttuu:

- Kauhajoen kansalaisopiston opinto-ohjelma jaetaan elokuussa ja joulutammikuussa jokaiseen talouteen postin mukana
- Sähköinen ilmoittautuminen, apua tarjotaan opiskelijoille uuteen siirtymisessä
- Kurssimaksut laskutetaan kotiin lähetetyllä laskulla
- Tiedottaminen tekstiviestein opiskelijoille ja opettajille
- Kurssien kokoontumiskertojen määrä 10 x syyskaudella, 12 x kevätkaudella (Teuvalla nykyisin 10 x syyskaudella ja 10 x kevätkaudella), edelleen myös lyhytkursseja ja kertaluentoja
- Koko lukuvuoden kurssit laskutetaan vain kerran, syyskaudella (Teuvalla laskutetaan nyt erikseen syys- ja kevätlukukaudella)
- Kurssimaksut ovat tuntimäärältään pienemmillä kursseilla kalliimpia, mutta pidemmillä kursseilla huokeampia
-> Esimerkiksi 1 opetustunnin jumpan kurssimaksu on koko lukuvuoden osalta Teuvalla 30€ Kauhajoella 33€, mutta 3 opetustunnin käsityökurssin maksu on koko lukuvuoden osalta Teuvalla 70€ ja Kauhajoella 57€.

Teuvan lv tuntimäärä	lukuvuosi kurssihinta	Kauhajoen lv tuntimäärä	lukuvuosi kurssihinta
1 vkt / lv	30	1vkt/ lv	33
2 vkt / lv	60	2 vkt / lv	48
3 vkt / lv	70	3 vkt / lv	57

- Teuvalle tulee opiston yhdyshenkilö: toimii Teuvalla kuntansa kurssien ideoijana ja suunnittelijana sekä ajatusten / palautteen kerääjänä
- Kaksi virkaopettajaa osallistuvat hallinnon kanssa kurssien suunnitteluun ja toteutukseen
- Opetustarjonnasta tulee entistä monipuolisempi, koska nykyistä laajempi opettajakunta käytettävissä Suupohjan kunnissa (Lasten ja nuorten taidekoulun laajeneminen Teuvalle)
- Kauhajoella myös omia alueellisia hankkeita, joihin Teuva pääsee mukaan

Mikä Teuvalla ei muutu:

- Ilmoituksia edelleen myös paikallislehdissä
- Tarvittaessa ilmoittautuminen perinteisellä tavalla
- Samat kurssit ja opettajat voivat jatkaa uudessakin opistossa
- Sama opiskelijaraja kurssien toteutumiselle kuin nytkin (vähintään 7 opiskelijaa)
- Kylillä toteutettavista kursseista pidetään edelleen huoli ja niitä pyritään kehittämään
- Toteutettava opetus eli ostettava tuntimäärä on vuosittain Teuvan kunnanvaltuuston päätettävissä

Kauhajoen näkökulma

Kauhajoen kansalaisopiston näkökulmasta nykyisen toiminta-alueen kuntalaisille tarjottava kansalaisopistopalvelu säilyisi osalliskuntien yhdyshenkilöineen. Isompi opisto mahdollistaisi resurssisäästön kohdentamisen koko opiston kehittämistyöhön esimerkiksi erilaisten yhteistyömuotojen ja rahoitusavustusten monipuolisena hyödyntämisenä. Näin kansalaisopisto voisi olla mukana hanketyöllä kehittämässä esimerkiksi kuntien hyvinvoinnin edistämistä, reuna-alueiden asukkaiden ja työelämän ulkopuolella olevien aktivointia sekä digitaitojen levittämistä.

Teuvan kansalaisopiston opetustuntimäärän lisäys nykyiseen opetustuntimäärään ei aiheuttaisi suoraan hallinto henkilöstön lisärekrytointitarvetta. Teuvalle tulevilla yhdyshenkilöllä olisi kuitenkin ratkaiseva rooli riittävän hallintokapasiteetin toteutumisessa. Yhdyshenkilön rooli ”kävelevänä kansalaisopistona” on todettu erittäin toimivaksi nykyisissä osalliskunnissa. Kuntalaisten on helppo olla yhdyshenkilöön yhteydessä oman kunnan kansalaisopistoasioissa.

Tiedonvälityksen ja keskusteluyhteyden takaa kuukausittainen koko hallinto henkilöstön yhteispalaveri osalliskuntien ja rehtorin välillä. Toisaalta kansalaisopiston toimistopalvelun ja kurssihallinnoinnin riittävyttä tulee tarkastella koko kansalaisopiston näkökulmasta järkevästi. Kauhajoen kansalaisopiston ja Panula-opiston yhteinen toimisto Kauhajoella varmistaa asiakaspalvelun, osaamisen jakamisen ja riittävät toimistopalvelut. Kurssimaksuperusteet ja lukuvuoden kokoontumiskerrat tulee synkronoida koko opiston alueelle.

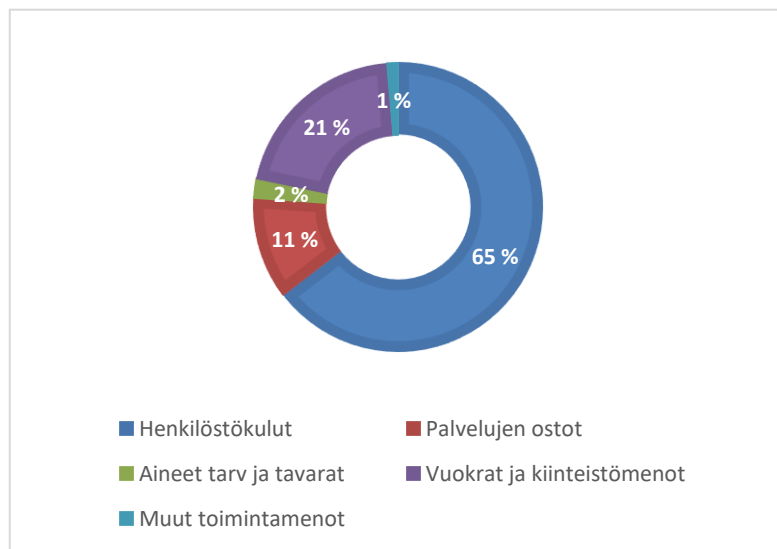
5.3 VAIHTOEHTO: TEUVAN KANSALAI SOPISTON TOIMISTOPALVELUIDEN OSTAMINEN KAUAHOJEN KANSALAI SOPISTOSTA

Teuvan kansalaisopiston osa-aikaisen toimistosihteerin työpanoksen ostaminen toisi ison opiston kokemusta ja tietotaitoa myös Teuvan käyttöön. Toimintakulttuurien eroavaisuudet ja niiden yhteensovittaminen kahden organisaation ja kahden esimiehen kesken saattavat aiheuttaa haasteita. Toimintamallin ollessa uusi, hallinnon tehtäväkuvat ja myös yhdyshenkilön rooli tulee määriteltäväksi.

Kauhajoen kansalaisopiston näkökulmasta yhteinen toimistopalvelu Panula-opiston kanssa on toimiva. Myös Panula-opisto toimii kaikissa Suupohjan kunnissa ja opetuksen järjestää Kauhajoen kaupunki. Mikäli kansalaisopiston opistosihteerin työtehtäviin liitetään Teuvan kansalaisopiston toimistopalvelutehtävät, tulee kansalaisopistojen välillä uudenlainen toimintamalli määritellä tarkasti esimerkiksi toimivallan käytön näkökulmasta. Palvelumuodon malleja Kauhajoen kaupungin ja Teuvan kunnan välillä on jo olemassa, mutta kansalaisopistojen välillä toimintamuoto on uusi. Kauhajoen kansalaisopiston opistosihteerin työtehtävistä opetustuntien suhteessa noin 25% siirtyisi Teuvan kansalaisopiston käyttöön. Työtehtävät kumuloituisivat samoihin kiireaikoihin kuin muussakin opistotyössä. Tällöin Kauhajoen kansalaisopiston osalta tulee ostopalveluna hankkia esimerkiksi kiireaikana irrotettaviin tehtäviin työntekijäpanosta.

6 TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA JA TALOUS

Kuntaliiton julkaisi vuonna 2018 opetuksen järjestämisen tunnusluvuilla raportin ja tunnuslukujen vertailun kansalaisopistoverkostoon kuuluvan 15 erilaisen kansalaisopiston toiminnasta. Näissä opistoissa toimintamenot jakautuivat vuonna 2018:

Vertailun vuoksi Kauhajoen kansalaisopistoissa toimintamenot jakautuvat vuonna 2018

- henkilöstökulut 70 %
- palvelut mm. opettajien matkakulut 7%
- materiaalit 1 %
- vyörytykset ja vuokrat 22 %

Teuvan kansalaisopistoissa toimintamenot jakautuvat vuonna 2018

- henkilöstökulut 82 %
- palvelut mm. opettajien matkakulut 7 %
- materiaalit 1 %
- vyörytykset ja vuokrat 10%

6.1 KUSTANNUSLASKELMA TEUVAN KANSALAIPOISTON LIITTYMISESTÄ KAUHAJOEN KANSALAIPOISTOON

Kansalaisopistotoiminnan järjestämisen kustannuksia voidaan vertailla vuoden 2019 tilinpäätöslukujen perusteella. Tarkasteluvuodeksi on valittu 2019, koska vuoden 2020 luvut eivät ole kaikilta osin koronan vuoksi vertailukelpoisia. Alla koostetussa taulukossa vuoden 2019 kustannukset koostuvat tilinpäätöksen toimintakatteesta, josta on vähennetty valtionosuus. Yhdistyneen opiston (YHD) luvussa on simuloitu tilanne, missä Kauhajoen kansalaisopisto

olisi järjestänyt kansalaisopistotoiminnan koko Suupohjassa. Toisin sanoen luku olisi tilinpäätöstietojen mukaisesti laskettu toteutuneen opetustuntimäärän mukaisesti kunnilta osalliskuntalaskutettuna osuutena.

Kansalaisopistotoiminnan kulut kunnittain ilman vuokratuluj							
Teuva 2019 – YHD		Kauhajoki 2019 – YHD		Isojoki 2019 – YHD		Karijoki 2019 - YHD	
37 800€	32 700€	106 600€	81 600€	20 600€	15 800€	13 900€	10 600€

Näihin lukuihin ei sisälly opistotoiminnasta aiheutuvat vuokratkustannukset. Kukin kunta vastaa omista opetustilojen vuokratkustannuksista/vyörytyskustannuksista osalliskuntalaskutuksen lisäksi. Toimintaluvut eivät ole täysin vertailukelpoisia kirjanpitolähtökäytännöistä syistä. Esimerkiksi Seutupalvelukeskuksen kustannuksia vyörytetään eri tavalla eri opistoissa ja Teuvan kansalaisopiston kohdalla ei ole huomioitu kaikkia näitä tukipalvelukustannuksia. Tästä johtuen todelliset toimintakulut ovat Teuvalla jonkun verran suuremmat. Tämä seikka sekä suurentaa opistotoiminnan tuottamisen eroa yhdistymisen hyväksi että pienentää yhdistymisen jälkeen Teuvalle jääviä kustannuksia.

Siirtolaskelmassa on huomioitu opistojen kaikki kustannukset kuten henkilöstö- ja matkakulut, painatukset ja ilmoitukset, Hellewi hallinto-ohjelman kulut, vuokrat sekä opintomaksutuotot ja valtionosuus. Laskelma on tehty siten, että Teuvan kansalaisopiston Kuel eläkemenoperusteiset maksut siirtyvät opetuksen järjestäjän muuttuessa uudelle opetuksen järjestäjälle. Maksujen siirrosta voidaan sopia siirtosopimuksessa kuntien kesken. Mikäli kuel-eläkemenoperusteiset maksut eivät siirry, Teuvan kansalaisopiston yhdistäminen Kauhajoen kansalaisopistoon ei ole Teuvalle taloudellisesti kannattavaa. Kauhajoen kansalaisopiston näkökulmasta Teuvan kansalaisopiston yhdistyminen siten, että kyseiset maksut siirtyvät mukana on kannattavaa, sillä opistossa tuotettujen opetustuntien tuntihinta laskee silti merkittävästi.

Teuvan kunnassa opistotoiminnan siirtyessä kunnalle jää tiettyjä kustannuksia:		
Nykyiset kustannukset	TP 2019 toimintamenot	141 300€
	Valtionosuus	89 353€
	Yht.	51 947€ (sisältää tilavuokrat)
Uuden rakenteen kustannukset		
	Teuvan kansalaisopiston nykyinen hinta	51 947€
	Teuvan kustannukset yhdistymisen jälkeen	59 600€
	Kustannus	+ 7653€

Yhdistymisen tuloksena siis niin Kauhajoen kuin Isojoen ja Karijoenkin kustannukset laskevat. Teuvalla kustannukset nousevat lopullisesta toteutustavasta riippuen n. 5000-8000€. Vuosittainen kustannus on pienempi, mikäli yhdyshenkilön tehtävät liitetään Teuvan kunnan palveluksessa olevan kuukausipalkkaisen työntekijän tehtävänkuvaan. Teuvalle jäävät kustannukset ovat käytännössä sivistysjohtajan palkkakustannuksia. Nämä kustannukset ja työaika voidaan osoittaa yhdistymisen jälkeen Teuvan kunnan hallintouudistuksen vuoksi ko. tehtävään siirrettävien uusien työtehtävien hoitamiseen.

Kauhajoen kansalaisopiston osalliskuntalaskutus perustuu kussakin kunnassa toteutuneisiin opetustuntimääriin. Kokonaiskustannuksissa on huomioitu kaikki kansalaisopiston opistotoiminnan järjestämisestä aiheutuneet kulut. Hanketoiminta on toimintakulujen ulkopuolella. Toimintakuluista vähennetään valtionosuus sekä kurssimaksutuotot,

jolloin jää jäljelle todelliset menot. Pääosin kulut muodostuvat opettajien ja hallintohenkilöstön palkka- ja matkakustannuksista. Hallintohenkilöstön palkkakulut jyvittyvät toimintaan osoitetun %-osuuden mukaan. Toimintakuluissa ei huomioida kunkin kunnan opetustoimintaan osoittamien tilojen vuokria, sisäisiä tai ulkoisia.

Nettokulut jaetaan toteutuneella opetustuntimäärällä, jolloin saadaan kalenterivuoden opetustunnille hinta. Tämä opetustuntihinta kerrotaan kussakin kunnassa toteutuneella opetustuntimäärällä. Lisäksi kunta vastaa omista tilakuluistaan.

Kauhajoen kansalaisopiston osalliskuntalaskutus		Kuviteltu YHD Kansalaisopiston
	Toteutunut tilinpäätös 2019	Osalliskuntalaskutus tilinpäätös 2019
Toimintakulut yhteensä	516 600€	628 146€
Valtionosuus	-275 800€	-365 183€
Kurssimaksut	-99 700€	-122 295€
Nettokulut yhteensä	141 100€	140 668€
Kulut/toteutunut opetustunnit	7825€ = 18€	10 194€ = 13,8€
Karijoki 770 opetustuntia	13 900€	10 600€
Isojoki 1145 opetustuntia	20 600 €	15 800€
Kauhajoki 5910 opetustuntia	106 600€	81 600€
Teuva 2369 opetustuntia		32 700€

6.2 TEUVAN KANSALAIPOISTO HANKKII TOIMISTOPALVELUN KAUHAJOEN KANSALAIPOISTOSTA

Nykyisen toimistosihteerin kustannus Teuvan kansalaisopistolle säilyisi samansuuruisena, vaikka Teuva hankkisi osa-aikaisen opistosihteeripalvelun Kauhajoen kansalaisopistosta ja samaan aikaan korvaisi Teuvan yhdyshenkilön toimenkuvan. Toimistosihteerin ja yhdyshenkilön tehtävät yhdessä vastaisivat nykyisen toimistosihteerin tehtävänsuoraa. Kauhajoelta ostettava opistosihteerin työpanoksen suuruus määräytyisi Teuvan opiston opetustuntimäärän mukaisesti. Rehtorin tehtävänsuoraa Teuvalla ei muuttuisi.

7 ETENEMISPOLKU

Teuvan ja Kauhajoen kansalaisopistojen yhdistymisselvitys etenee käsittelyyn toukokuun 2021 aikana. Teuvalla selvitystä käsittelevät hyvinvointivaliokunta ja kunnanhallitus. Kauhajoella kuullaan selvityksen tuloksista osalliskuntia Karijokea ja Isojokea sekä asiaa käsitellään hyvinvointilautakunnassa ja kaupunginhallituksessa. Mikäli selvitys etenee toimenpiteisiin, sen käsittely on mahdollista kesäkuun valtuustoissa.

Jos Kauhajoella ja Teuvalla päädytään yhdistymisvaihtoehtoon, opetuksen järjestäjät anovat yhtenäisillä asiakirjoilla opetuksen ylläpitäjän muutosta ja valtionosuuksien siirtopäätöstä Teuvan osalta Opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Hakemusasikirjat hyväksytään paikkakuntien valtuustoissa syksyllä ja niiden perusteella ministeriö voi myöntää muutoksen aikaisintaan 1.1.2022 alkaen.

Jos Teuvalla päädytään hankkimaan kansalaisopiston toimistosihteeripalvelua Kauhajoen kansalaisopistosta, tällöin neuvottelut hankinnan yksityiskohdista käydään hallintojen välillä syksyn 2021 aikana.

8 YHTEENVETO

Rakenne pysyy ennallaan

- Opistojen säilyessä itsenäisinä pelkona on resurssien rajallisuuden vuoksi toiminnan hidas hiipuminen valtion rahoituksen sekä toiminnan kehittämisen näkökulmasta.

Opistot yhdistyvät

- Opistojen yhdistymisestä on osoitettavissa hyötyjä monella tasolla, vaikka toimintakulttuurien yhteensovittaminen on vaativa prosessi: toimintatavat kuntalaisille ja tuntiopettajille uusia, joissa yhdyshenkilö ja molemmat hallinnot tarvitaan hiomaan käytäntöjä sujuvaksi.
- Kuntalaisella säilyy sekä perinteinen kurssitarjonta että tulee mahdollisuus laajempaan kurssien vaihtuvuuteen uusien opettajien ja isomman hallinto-organisaation ansiosta.
- Teuva itse päättää opetustuntien määrästä eli toiminta ei supistu vaikka ylläpitäjätaho muuttuu.
- Hallinnon sijaitessa Kauhajoella paikallinen yhdyshenkilö toimii linkkinä ja toiveiden välittäjänä.
- Isompi opisto mahdollistaisi resurssisäästön kohdentamisen koko opiston kehittämistyöhön: vastaamaan valtakunnallisiin muutostarpeisiin, alueellisiin haasteisiin sekä säilyttämään nykyinen palvelutaso.

Toimistopalvelua Kauhajoelta Teuvalle

- Teuvan kansalaisopiston osa-aikaisen toimistosihteerin työpanoksen ostaminen toisi ison opiston kokemusta ja tietotaitoa myös Teuvan käyttöön.
- Toimintakulttuurien eroavaisuudet ja niiden yhteensovittaminen kahden organisaation ja kahden esimiehen kesken saattavat aiheuttaa haasteita. Toimintamallin ollessa uusi, hallinnon tehtäväkuvat ja myös yhdyshenkilön rooli tulee määriteltäväksi.

LÄHTEET JA LIITTEET

Väisänen-Haapanen P. (2019) Kansalaisopistojen toiminta ja talous 2018, Kuntaliitto 2019

Jyri Manninen (2019): [Hyvinvointia ja sosiaalista pääomaa – kansalaisopiston hyödyt osallistujille, kaupungille ja alueelle](#), Kunnallisanalan kehittämissäätiön julkaisu 24.

Jyri Manninen (2018): [Kansalaisopiston aikuisopiskelijat luokkakuvassa: kansalaisopiston merkitys kuntalaisille ja kunnalle](#), Kansalaisopistojen liiton julkaisuja 3.

Jyri Manninen (2015): [Suomi nousuun sivistystyöllä? Kansalaisopisto-opiskelun tuottamien hyötyjen taloudellinen merkitys -esitutkimus](#), Kansalaisopistojen liiton julkaisuja 2.

LIITTEET:

Ennakkovaikutusten arviointi / Teuva

Ennakkovaikutusten arviointi / Kauhajoki